

Uchwała Nr 17/XII/2026

Rady Ochrony Pracy

z 7 września 2026 r.

w sprawie sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2025 roku

Na podstawie art. 7 ust. 7 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1712 z późn. zm.), Rada Ochrony Pracy uchwala, co następuje:

§ 1

1. Rada Ochrony Pracy, po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z działalności Państwowej Inspekcji Pracy za 2025 rok, pozytywnie ocenia działalność Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie realizacji ustawowych zadań.
2. Rada Ochrony Pracy wskazuje na potrzebę dalszego doskonalenia sposobu prezentowania wyników działalności Państwowej Inspekcji Pracy, tak aby sprawozdanie stanowiło dokument umożliwiający pełną, obiektywną i porównywalną ocenę skuteczności prowadzonych działań.

§ 2

1. Rada Ochrony Pracy wskazuje na konieczność pełniejszego przedstawiania informacji dotyczących badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Sprawozdania w szczególności powinny umożliwiać ocenę relacji pomiędzy liczbą zgłoszeń wpływających do Państwowej Inspekcji Pracy, liczbą spraw zakwalifikowanych do badania, zakresem prowadzonych postępowań oraz efektami zastosowanych środków prawnych.
2. Rada Ochrony Pracy zwraca się do Głównego Inspektora Pracy o przedstawienie informacji uzupełniającej w tym zakresie, obejmującej analizę porównawczą danych Państwowej Inspekcji Pracy z danymi innych instytucji publicznych prowadzących statystykę wypadków przy pracy.

§ 3

Rada Ochrony Pracy pozytywnie ocenia działania Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie prewencji oraz promocji, w szczególności kształtujących kulturę bezpieczeństwa pracy.

§ 4

1. Rada Ochrony Pracy zwraca uwagę na potrzebę szerszego prezentowania efektów działań Państwowej Inspekcji Pracy dotyczących ograniczania zagrożeń chemicznych oraz nadzoru rynku. W szczególności zasadne jest, aby informacje dotyczące prowadzonych kontroli i działań prewencyjnych były uzupełniane o ocenę ich wpływu na ograniczanie narażenia pracowników na czynniki chemiczne, w tym substancje rakotwórcze, mutagenne i reprotoksyczne, oraz na poprawę przestrzegania wymagań bezpieczeństwa przez pracodawców.
2. Rada Ochrony Pracy wskazuje również potrzebę przedstawiania efektów działań nadzoru rynku, w tym informacji o wyrobach stwarzających zagrożenie, podejmowanych działaniach naprawczych oraz skuteczności eliminowania z obrotu wyrobów niespełniających wymagań bezpieczeństwa.

§ 5

1. Rada Ochrony Pracy podkreśla znaczenie potencjału kadrowego Państwowej Inspekcji Pracy dla skutecznej realizacji jej ustawowych zadań, w szczególności zapewnienie odpowiedniego potencjału kadrowego i eksperckiego ma szczególne znaczenie w obszarach wymagających specjalistycznych kompetencji.
2. Sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy powinny przedstawiać informacje pozwalające na ocenę zdolności organizacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy, w szczególności dotyczące struktury zatrudnienia, poziomu wakatów, rotacji pracowników, obciążenia zadaniami, politykę szkoleniową oraz zróżnicowania sytuacji kadrowej w poszczególnych okręgowych inspektoratach pracy.

§ 6

1. Rada Ochrony Pracy wskazuje na potrzebę pełniejszego przedstawiania wpływu liczby skarg oraz kontroli interwencyjnych na realizację programu działania Państwowej Inspekcji Pracy.

2. Ocena działalności Inspekcji powinna uwzględniać relacje pomiędzy zakresem zadań planowych, liczbą kontroli podejmowanych w następstwie skarg oraz dostępnymi zasobami kadrowymi.

§ 7

1. Rada Ochrony Pracy zwraca się do Głównego Inspektora Pracy o przygotowanie projektu jednolitej metodologii sporządzania sprawozdania rocznego z działalności Państwowej Inspekcji Pracy, uwzględniającej wymogi wynikające z ratyfikowanej przez Polskę w 1995 r. Konwencji nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu oraz przepisy prawa, a także inne niezbędne elementy, wynikające m. in. z wieloletniej strategii budowania zdolności i poprawy warunków pracy Państwowej Inspekcji Pracy.
2. Jednocześnie Rada Ochrony Pracy rekomenduje, aby efekty realizowanych programów, w szczególności programu „Wizja Zero”, były przedstawiane z wykorzystaniem mierników pozwalających ocenić wpływ podejmowanych działań na ograniczenie liczby wypadków przy pracy oraz trwałą poprawę poziomu bezpieczeństwa pracy.
3. Rada Ochrony Pracy rekomenduje przedstawianie mierników rezultatu pozwalających ocenić trwałość osiąganych efektów oraz wykorzystanie tych informacji przy planowaniu kolejnych działań kontrolnych i prewencyjnych.
4. Rada Ochrony Pracy zwraca się do Głównego Inspektora Pracy o przedstawienie ww. projektu Radzie Ochrony Pracy przed rozpoczęciem prac nad sprawozdaniem za 2026 rok. Metodologia ta powinna w szczególności określać sposób pozyskiwania i prezentowania danych, definicje stosowanych pojęć, źródła informacji, sposób obliczania wskaźników oraz zasady interpretacji prezentowanych wyników, umożliwiające ich porównywanie w kolejnych latach.

§ 8

Uchwałę przekazuje się Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Głównemu Inspektorowi Pracy.

Przewodniczący Rady Ochrony Pracy

Krzysztof Gadowski

UZASADNIENIE

Rada Ochrony Pracy, po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z działalności Państwowej Inspekcji Pracy za 2025 rok, pozytywnie ocenia realizację działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Pracy na rzecz ochrony praw pracowniczych oraz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy. Zakres prowadzonych kontroli, działalność prewencyjna, edukacyjna i opiniotwórcza oraz realizacja licznych zadań ustawowych potwierdzają istotną rolę Państwowej Inspekcji Pracy w systemie ochrony pracy w Polsce.

Jednocześnie Rada Ochrony Pracy wskazuje, że roczne sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy powinno stanowić nie tylko podsumowanie wykonanych działań, lecz również narzędzie umożliwiające ocenę ich skuteczności. Dokument ten jest podstawowym źródłem informacji dla Sejmu RP oraz Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP jako organu nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy, a także legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy, o stanie przestrzegania prawa pracy i bezpieczeństwa pracy, dlatego powinien zapewniać możliwość porównywania wyników działalności Państwowej Inspekcji Pracy w kolejnych latach oraz identyfikowania najważniejszych wyzwań wymagających działań legislacyjnych, organizacyjnych i prewencyjnych. Dane i informacje zawarte w sprawozdaniu powinny być przygotowane na podstawie sprawdzalnych rzetelnych źródeł i dokumentów. Istotne wydaje się przedstawianie mierników rezultatu pozwalających ocenić trwałość osiągniętych efektów oraz wykorzystanie tych informacji przy planowaniu kolejnych działań kontrolnych i prewencyjnych.

W ocenie Rady Ochrony Pracy podstawowym warunkiem osiągnięcia tego celu jest opracowanie jednolitej metodologii sporządzania sprawozdania rocznego. Dokument powinien w sposób jednoznaczny określać źródła wykorzystywanych danych, definicje stosowanych pojęć, sposób obliczania wskaźników oraz zakres prezentowanych informacji. Pozwoli to na właściwą interpretację danych, zwiększy przejrzystość sprawozdania oraz umożliwi rzetelną ocenę zmian zachodzących w poszczególnych obszarach działalności Państwowej Inspekcji Pracy.

Szczególne znaczenie Rada Ochrony Pracy przypisuje sposobowi prezentowania danych dotyczących wypadków przy pracy. Ochrona życia i zdrowia pracowników stanowi jedno z podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy, dlatego informacje zawarte w sprawozdaniu powinny umożliwiać pełną ocenę skali tego zjawiska oraz skuteczności podejmowanych działań kontrolnych i prewencyjnych.

Rada Ochrony Pracy zwraca uwagę, że sprawozdanie za 2025 rok przedstawia dane dotyczące wypadków zbadanych przez inspektorów pracy, nie zawiera natomiast pełnej informacji o liczbie zgłoszeń wypadków wpływających do Państwowej Inspekcji Pracy ani o skali spraw, które nie zostały objęte postępowaniami. Brak tych danych utrudnia ocenę rzeczywistej skali zjawiska oraz relacji pomiędzy liczbą zgłoszeń a liczbą prowadzonych postępowań. Zdaniem Rady dla właściwej interpretacji danych niezbędne jest przedstawianie informacji obejmujących liczbę zgłoszeń wypadków, kryteria kwalifikowania ich do badania, liczbę spraw objętych postępowaniem oraz podstawowe informacje dotyczące przebiegu i efektów prowadzonych czynności. Istotne znaczenie ma również możliwość zestawienia danych Państwowej Inspekcji Pracy z informacjami publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwoli to na bardziej wiarygodną ocenę zmian zachodzących w obszarze bezpieczeństwa pracy oraz ograniczy ryzyko formułowania wniosków opartych wyłącznie na części dostępnych informacji.

Rada Ochrony Pracy podkreśla również, że ocena poziomu bezpieczeństwa pracy nie powinna opierać się wyłącznie na liczbach bezwzględnych. W celu właściwej oceny skuteczności działań Państwowej Inspekcji Pracy konieczne jest szersze wykorzystywanie wskaźników odnoszących liczbę wypadków do liczby pracujących, wielkości zatrudnienia w poszczególnych branżach czy zmian zachodzących w strukturze rynku pracy. Pozwala to na bardziej obiektywną i kontekstualną ocenę efektów działań kontrolnych i prewencyjnych.

Rada Ochrony Pracy zwraca uwagę na szczególne znaczenie sektora budownictwa, który od wielu lat pozostaje jedną z branż charakteryzujących się najwyższym poziomem ryzyka zawodowego. Skuteczność działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Pracy w tym zakresie powinna być oceniana nie tylko poprzez liczbę przeprowadzonych kontroli czy zbadanych wypadków, lecz przede wszystkim poprzez trwałość poprawy poziomu bezpieczeństwa oraz ograniczanie liczby zdarzeń powodujących najcięższe skutki dla życia i zdrowia pracowników.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie ocenia rozwój działań prewencyjnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Pracy, w tym realizację programu „Wizja Zero”. Program ten stanowi ważny element upowszechniania kultury bezpieczeństwa pracy i promowania działań ukierunkowanych na eliminowanie najpoważniejszych zagrożeń występujących w środowisku pracy. Jednocześnie ocena skuteczności programu powinna opierać się na mierzalnych wskaźnikach rezultatu, umożliwiających ocenę wpływu podejmowanych działań na rzeczywistą poprawę poziomu bezpieczeństwa pracy, a nie wyłącznie na liczbie przeprowadzonych przedsięwzięć informacyjnych, szkoleniowych lub promocyjnych.

Rada Ochrony Pracy zwraca również uwagę na potrzebę pełniejszego przedstawiania efektów działań Państwowej Inspekcji Pracy w obszarze zagrożeń chemicznych. W ostatnich latach Państwowa Inspekcja Pracy realizowała szereg przedsięwzięć ukierunkowanych na ograniczanie narażenia pracowników na substancje chemiczne, w tym substancje rakotwórcze, mutagenne i reprotoksyczne, a także prowadziła działania dotyczące stosowania wyrobów zawierających azbest. W ocenie Rady Ochrony Pracy zasadne jest, aby sprawozdania roczne prezentowały nie tylko informacje o liczbie przeprowadzonych kontroli oraz stwierdzonych nieprawidłowościach, lecz również ocenę długofalowych efektów prowadzonych działań.

W szczególności pożądaną jest przedstawianie informacji pozwalających ocenić, czy działania kontrolne i prewencyjne przyczyniają się do poprawy jakości oceny ryzyka zawodowego, zwiększenia liczby wykonywanych badań i pomiarów czynników szkodliwych, ograniczania narażenia pracowników oraz wdrażania przez pracodawców skuteczniejszych rozwiązań technicznych i organizacyjnych. Pozwoli to na ocenę trwałości uzyskiwanych efektów oraz skuteczniejsze planowanie kolejnych działań kontrolnych i prewencyjnych.

Rada Ochrony Pracy zwraca również uwagę na dynamiczne zmiany technologiczne zachodzące w gospodarce, które powodują pojawianie się nowych substancji chemicznych, procesów technologicznych oraz materiałów o dotychczas nierozpoznanym wpływie na zdrowie pracowników. W związku z tym szczególnego znaczenia nabiera systematyczna analiza nowych zagrożeń oraz uwzględnianie ich w planowaniu działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Pracy.

Istotnym elementem działalności Państwowej Inspekcji Pracy pozostaje również nadzór rynku. Rada pozytywnie ocenia zaangażowanie Inspekcji w kontrolę bezpieczeństwa wyrobów, w szczególności maszyn, urządzeń technicznych oraz środków ochrony indywidualnej. Jednocześnie skala stwierdzanych niezgodności wskazuje, że obszar ten wymaga dalszego wzmocnienia zarówno pod względem organizacyjnym, jak i eksperckim.

W ocenie Rady Ochrony Pracy sprawozdanie powinno w większym stopniu prezentować informacje dotyczące wpływu działań nadzoru rynku na poprawę bezpieczeństwa pracy, wskazywać najistotniejsze grupy wyrobów stwarzających zagrożenie dla użytkowników oraz przedstawiać ocenę trwałości podejmowanych działań naprawczych, w tym eliminowania z obrotu wyrobów niespełniających wymagań bezpieczeństwa. Pożądaną jest również przedstawianie informacji dotyczących współpracy Państwowej Inspekcji Pracy z organami krajowymi i instytucjami Unii Europejskiej odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo produktów.

Rada Ochrony Pracy podkreśla, że skuteczna realizacja ustawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy pozostaje w bezpośrednim związku z jej potencjałem kadrowym. W związku z

rosnącą liczbą zadań, zwiększającą się złożonością procesów pracy oraz pojawianiem się nowych zagrożeń zawodowych szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie odpowiedniej liczby wysoko wykwalifikowanych inspektorów pracy oraz specjalistów wspierających działalność kontrolną.

Znaczenie potencjału kadrowego powinno być odnoszone nie tylko do liczby etatów, lecz również do dostępności kompetencji eksperckich w obszarach wymagających specjalistycznej wiedzy, w tym w zakresie zagrożeń chemicznych, substancji CMR, nowych technologii, środków ochrony indywidualnej oraz nadzoru rynku. To zagadnienie, jak i szybko zmieniająca się gospodarka wymuszają niejako ciągle podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zatrudnionych w Państwowej Inspekcji Pracy. Informacje przedstawiane w sprawozdaniu powinny umożliwiać ocenę rzeczywistej zdolności operacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy. Oprócz danych dotyczących ogólnego zatrudnienia zasadne jest przedstawianie informacji dotyczących struktury zatrudnienia, liczby wakatów, rotacji pracowników, przejść na emeryturę, obciążenia poszczególnych okręgowych inspektoratów pracy oraz zróżnicowania sytuacji kadrowej pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi. Dane te pozwolą lepiej ocenić możliwości realizacji ustawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy oraz planować działania służące wzmocnieniu jej potencjału organizacyjnego.

Rada Ochrony Pracy zwraca również uwagę na rosnącą liczbę skarg wpływających do Państwowej Inspekcji Pracy oraz znaczący udział kontroli podejmowanych w następstwie skarg w ogólnej liczbie prowadzonych kontroli. Zjawisko to ma bezpośredni wpływ na możliwość realizacji zadań planowych oraz przedsięwzięć o charakterze prewencyjnym. W związku z tym sprawozdania roczne powinny przedstawiać relacje pomiędzy liczbą wpływających skarg, zakresem prowadzonych kontroli interwencyjnych, realizacją programu działania oraz dostępnymi zasobami kadrowymi.

Rada Ochrony Pracy stoi na stanowisku, że dalsze doskonalenie sposobu sporządzania sprawozdań rocznych Państwowej Inspekcji Pracy przyczyni się do zwiększenia przejrzystości działalności Inspekcji oraz poprawy jakości informacji przekazywanych Sejmowi RP i Radzie Ochrony Pracy. Jednolita metodologia prezentowania danych, szersze wykorzystywanie mierników rezultatu oraz pełniejsze przedstawianie efektów działalności kontrolnej, nadzorczej i prewencyjnej umożliwią bardziej obiektywną ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz będą stanowiły cenne źródło wiedzy przy planowaniu kierunków rozwoju systemu ochrony pracy w Polsce.

W sprawozdaniu za rok 2025 wskazano, że złożono 16 wniosków legislacyjnych, z czego na 8 nie uzyskano odpowiedzi, w 2 przypadkach uznano zasadność, jednakże nie

wiadomo, czy zostały uwzględnione w procesie legislacyjnym, pozostałe 6 nie zyskało akceptacji podmiotu, do którego były kierowane. Opiniowanie aktów prawnych ujęto w sprawozdaniu tylko liczbowo - podano liczbę opiniowanych ustaw oraz rozporządzeń, nie wymieniono wobec jakich aktów formułowano opinie, ani jakie były i czy zostały uwzględnione, czy nie. Na tej podstawie nie da się ocenić pozytywnie skuteczności oraz zasadności działań Głównego Inspektora Pracy w obszarze wniosków legislacyjnych opiniowania aktów prawnych.

Przedstawione w uchwale rekomendacje mają na celu wspieranie dalszego rozwoju Państwowej Inspekcji Pracy jako nowoczesnego i skutecznego organu nadzoru nad warunkami pracy oraz doskonalenie systemu sprawozdawczości w sposób odpowiadający rosnącym oczekiwaniom społecznym i wyzwaniom współczesnego rynku pracy.

